

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö Tornionjoen kalastussäännön muutostarpeista vuodelle 2020

METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUKSELLE

Metsähallitus on tutustunut Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntöön Tornionjoen kalastussäännön muutostarpeista vuodelle 2020.

Metsähallitus esittää seuraavia toimenpiteitä otettavaksi huomioon Tornionjoen kalastussäännön muutostarpeiksi.

Merialueella lohenkalastuksen aloitusaikaa myöhäistetään kiinteillä pyydyksillä alkamaan myöhemmin kuin 17.6.

- Metsähallitus esittää jokisuun rysäkalastuksen aloitusta myöhäistettäväksi kesäkuun 17. päivästä muutamalla päivällä. Myöhemmällä kalastuksen aloituksella varmistettaisiin 50 % lohimäärän pääsy jokeen todennäköisemmin tilanteessa, jos kutuvaellus syystä tai toisesta myöhästyykin ennalta arvioidusta vaellusajasta. Jokisuun kaupalliset kalastajat saanevat kuitenkin toimijakohtaisen kiintiönsä täyteen myös myöhemmin jokeen pyrkivistä lohista. Myöhemmin jokeen nousevien pienempien lohien (kossien) merkitys kutukannassa on pienempi kuin alkukaudesta nousevien lohien.
- Kalastuksen aloituksen myöhästyksen merkitys on todella suuri, koska päänousun aikaan voi muutamassa päivässä nousta jokeen tuhansia, jopa kymmeniä tuhansia lohia. Jokisuun kalastuksen avaamispäivä on suurin yksittäinen kalastuksensääntelyn keino, jolla voidaan vaikuttaa itse jokeen asti nousevien lohien määrään.

Kun kansallinen tai toimijakohtainen lohikiintiö olisi täyttynyt, olisi kiinteät pyydykset koettava päivittäin, vapautettava niistä lohet ja taimenet varovasti sekä samalla nostettava pyydykset pinnalle valvojan nähtäväksi.

- Esitettyssä tilanteessa tulisi nostaa kaikki sopimusalueen isorysät pois vedestä siksi aikaa kunnes vaellussiian päänousu alkaa. Lohiryisien (PU-ryisien) veteen jättäminen hidastaa ja estää lohien nousua itse jokeen ja saattaa aiheuttaa suuria ongelmia myös kalastuksenvalvonnallisesti.
- Tornionjoen (sekä Kalixjoen) vaellussiikakannat ovat heikentyneet voimakkaasti ja etenkin kesä- ja heinäkuussa nouseva siikakannan osa on vähentynyt merkittävästi. Vaellussiikaakaan ei olisi perusteita kalastaa jokisuualueella kesä- tai heinäkuussa. Tämän vuoksi kansallisen tai toimijakohtaisen kiintiön täyttymisen seurauksena tulisi nostaa rysät kokonaan (tai aitaverkkoja lukuun ottamatta) ylös merestä ja sallia vaellussiikaan kohdistuva isorysäpyynti vasta elokuun alusta alkaen.

- Siian kalastuksen aloitukseen tulisin säätää selkeästi vastaava kalastuksen aloituspäivä kuin lohenkalastukseen, jotta siikakannan vähentyminen entisestään saataisiin estettyä ja siian kalastuksen varjolla Perämeren pohjukan rysäpyyntiä ei voisi perustella lohikiintiön täyttymisen jälkeen siian rysäkalastuksella.
- Asia on erittäin tärkeä myös kalojen vahingoittumisen estämiseksi, koska pahimmillaan lohikiintiön täyttymisen jälkeen rysistä vapautetaan tulevien viikkojen aikana tuhansia jokeen pyrkiviä lohia. Lohiin tulee vapautuksessa väkisin mekaanisia vaurioita, jotka altistavat kalat homeitöivaurioille. Asia konkretisoituu etenkin Ruotsin puolella, jonne Tornionjoen päävirta laskee.

Saaliskiintiö joessa

- Tornionjoen kalastussäännön 13 §:ssä on säädetty saaliiksi ottamiseen yhden lohen kiintiö vapa- ja lippokalastukseen. Rajoitus on hyvä ja riittää sinällään jo rajoittamaan vapa- ja lippokalastusta riittävästi.
- Havaspyydyksiin pl. lippokalastus ei ole säädetty lainkaan saaliskiintiötä, vaikka kulkuverkolla ja kulteella saadaan vuosittain noin 15-20 % lohen jokikalastussaaaliista ja saatu saalis jakautuu huomattavan pienelle pyytäjämäärälle. Tulee myös huomioida, että Suomen kalastusasetus määrää 2 lohen enimmäiskiintiön vapaa-ajan kalastajalle vuorokaudessa. Kulkuverkolle, kulteelle ja seisovalle verkolle tulisi ehdottomasti asettaa vuorokausikiintiö kuten vapakalastajilla ja lippoajilla on. Saaliskiintiön mitoituksessa tulisi ottaa huomioon edellä mainitun Suomen kalastusasetuksen mukainen kappaleikiintiö soveltuvien osin.
- Kausikohtaista saaliskiintiötä voi olla syytä harkita sen jälkeen, kun on ensin säädetty pakollinen saalisilmoitus jokikalastukseen kaikille pyyntimuodoille. Saaliita tulee seurata ensin muutama vuosi, jonka jälkeen tehdä vasta tarvearvio kausikiintiöstä, sen suuruudesta, maantieteellisestä laajuudesta sekä onko sen tarpeen koskettaa kaikkia pyyntimuotoja tai maantieteellisiä alueita.

Erillisen heittopainon käyttö heittokalastuksessa

- Etenkin kovina tulvavuosina lohen nousu hidastuu kovissa koskissa, joissa ne joutuvat kamppailemaan kovaa virtaa vastaan kapeikoissa, joessa olevissa ”pullonkauloissa”. Tällaisia paikkoja on alajuoksun kovissa koskissa, kuten mm. Kukkolankoskessa, Matkakoskessa ja Kattilakoskessa. Näissä paikoissa on yleistynyt huomattavasti nk. spinfluga -kalastus eli virvelillä ja erillisellä heittopainolla heitettävä putkiperho. Kalastustapa on erittäin tehokas näissä kovien koskien poukamissa, mutta pyyntimuodolla on myös negatiivinen puoli. Vaikka nykyisin saa käyttää erillisen heittopainon kanssa kalastuksessa vain yksihaarakoukkua, niin sen kanssakin yhtä saatua lohta kohti pahimmillaan karkuutetaan useita lohia. Hyvin moni näistä karanneista lohista on arvioiden mukaan muualta kuin suusta kiinni. Kyseistä menetelmää käytetään erityisesti paikoissa, joissa on huomattava lohitiheys ja saman aikaisesti ylisuuri kalastuspaine pyydyksellä, joka väkisin tarttuu tahattomastikin lohiin kiinni ulkopuolelta. Varovastikin arvioiden spinflugalla saatiin saaliiksi 2 000-3 000 lohta Matka-, Kukkolan- ja Kattilakoskesta vuonna 2019. Karanneita tai ulkopuolelta kiinnioilleita ja vapautettuja (vahingoittuneita) lohia on saattanut olla useita tuhansia. Näissäkin tapauksissa kaloihin on iskenyt hyvin suurella todennäköisyydellä vesihome ja aiheuttanut myöhemmin jopa kalan menehtymisen.

- Koko pyyntimuodon (erillisen heittopainon käytön) kieltämistä tulisi vakavasti harkita koko joelle nimenomaan lohien sekä muutenkin rauhoitettujen meritaimenien tarpeettoman vahingoittumisen vähentämiseksi. Samoilla kalastuspaikoilla voi kyllä kalastaa muilla heittokalastustavoilla tai perholla (perinteisillä perhokalastusvälineillä) kuitenkin vaarantamatta kalojen terveyttä.
- Vaihtoehtoisesti edelliseen esitykseen voisi kieltää pahimmissa kaloja sumputtavissa kohdissa kokonaan erillisen heittopainon käyttämisen kalastuksessa. Tällöin itse pyyntimuotoa ei tarvitsisi kokonaan kieltää. Vastaavanlaisessa kalastuspaikassa esim. viereisen Kalixjoen Jockfallet -putouksen alla ruotsalaiset kielsivät erillisen heittopainon käytön kokonaan.

Kalastusaika joessa

- Nykyinen kalastusaika lohella 1.6-31.8.

Hyvää tässä kalastusajassa on se, että kalastuskausi on pitkä. Alkukauden (toukokuun) lohet pääsevät ohittamaan alajuoksun ilman mitään pyyntiä. Elokuu on myös tärkeä kalastusmatkailun kannattavuuden kannalta. Yläjuoksulle lohi ehtii usein vasta kesäkuun lopulla eli siellä kalastuskausi on luontaisesti kuukauden lyhyempi kuin alajuoksulla. Loppukaudesta saadaan myös kudun kannalta vähemmän merkityksellisiä yhden meritalven lohia, kosseja (uroksia).

Huonoa nykyisessä kalastusajassa on se, että varsinkin elokuussa (viimeisen kahden viikon aikana) saatetaan tappaa huomattava määrä suuria, jo kutupaikkojen läheisyyteen asettuneita asentokaloja. Paljon kalastetuilla paikoilla elokuun pyynnin tehokkuudella saattaa olla negatiivisia vaikutuksia alueen poikastiheyksiin. Huonoa on myös se, että toukokuun lopulla alajuoksun pyynnistä selvinneet lohet saatetaan kalastaa ylempänä jokea 1. kesäkuuta alkaen. Toukokuun saaliit ovat yleensä heikot ja olosuhteet muutenkin hankalat lohenpyynnille. Alajuoksulla lohikausi myös loppuu aikaisemmin kuin yläjuoksulla pääparvien uidessa alkukauden aikana alueen läpi.

Esityksiä mahdollisiksi kalastusajan muutoksiksi

1. Palautetaan aiempi kalastusaika 15.5.-15.8., joka oli monessa mielessä parempi kuin nykyinen kalastusaika.
2. Aloitetaan kalastus 15.5. ja kalastusaika pysytetään loppuvaksi 31.8. Ala- ja yläjuoksunkin kalastajat ja matkailuyrittäjät ovat tyytyväisiä. Lohikantaan ei varmaan merkittävää muutosta nykyisestä.
3. Kohta 2. lisättynä elokuun puolivälin jälkeisellä naaraiden vapautuspakolla tai vaihtoehtoisesti kaikkien yli 80 cm lohien vapautuspakko.

Mikäli halutaan rajoittaa lohenkalastusta joessa jollakin tehokkaammalla ja yleisesti hyväksyttävämällä tavalla, se voidaan tehdä usealla eri tavalla tai niiden yhdistelmällä. Kohta 3. lienee paras niin lohien, kalastajien kuin matkailuyrittäjienkin kannalta.

Kalastus Kilpisjärvessä

- Metsähallitus esittää Kilpisjärven kalastuskiellon purkamista ajalla 1.10.-15.11. ja sen korvaamista erillisellä raudun (nieriän) kalastuskiellolla ajalla 1.10-30.11. Kilpisjärven rauhoitusajaksi on ollut nieriän kuturauhan turvaamiseksi. Kalastuskiellon aika on myös tärkeää siian kalastusaikaa ja totaalirauhoitus on estänyt siiankalastuksen Kilpisjärvessä. Kilpisjärvessä siiankalastus on hyvä ja kestäisi hyvin myös syksyaikaisen pyynnin. Siianpyynnin sallimisella turvattaisiin myös kaupallisen kalastuksen edellytykset Kilpisjärvessä. Kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmassa voidaan jatkossa määrittellä tarkempia ajallisia ja alueellisia lisärajoituksia nieriän kuturauhan turvaamiseksi.

Tarvittaessa lisätietoja lausunnosta antaa erikoissuunnittelija Mikko Malin
mikko.malin@metsa.fi tai 040 8377 548.

Jukka Bisi
erätalousjohtaja